

O'ZBEKISTONNING MICE TURIZM SALOHIYATI

G'ulomqodirova Ma'muraxon Saydumarxon qizi

Qo'qon universiteti xalqaro iqtisodiyot va turizm fakulteti o'qituvchisi

mamurakokanduniversity@gmail.com

Murodova Yoqutxon Alisher qizi

Qo'qon universiteti xalqaro iqtisodiyot va turizm fakulteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonning MICE turizm (uchrashuvlar, rag'batlantirish safarlari, konferensiyalar va ko'rgazmalar) sohasidagi mavjud salohiyati, imkoniyatlari va rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. MICE turizmi global miqyosda iqtisodiy o'sishning muhim drayverlaridan biri sifatida ko'rilmoqda, va O'zbekiston o'zining boy madaniy merosi, geografik joylashuvi hamda mehmondo'stligi bilan ushbu bozorning faol ishtirokchisiga aylanish imkoniyatiga ega. Tadqiqot davomida sifatli va miqdoriy metodlar asosida O'zbekistonning MICE infratuzilmasi, bozorning kuchli va zaif tomonlari, shuningdek, xalqaro bozorga chiqish uchun mavjud to'siqlar o'rganildi. Tahlil jarayonida SWOT metodidan foydalangan holda mamlakatning salohiyati chuqur baholandi. Natijalar O'zbekistonda MICE turizmini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatdi. Xususan, Toshkent, Samarqand va Buxoro kabi shaharlarda yuqori darajadagi konferensiya zallari, mehmonxonalar va madaniy joylar mavjud bo'lib, ularni xalqaro miqyosda samarali targ'ib qilish imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, logistika, xalqaro marketing va malakali kadrlar tayyorlash kabi yo'nalishlarda muayyan kamchiliklar mavjudligi aniqlangan. Maqolada O'zbekistonni xalqaro MICE markaziga aylantirish uchun zarur bo'lgan strategik takliflar, infratuzilmani rivojlantirish va xalqaro tadbirlarni jalb etish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: *MICE turizmi, O'zbekiston, konferensiya, ko'rgazma, infratuzilma, SWOT tahlil, turizm salohiyati.*

Kirish: Turizm sanoati dunyo bo'yicha eng tez rivojlanayotgan sohalardan biri hisoblanadi va uning ichida **MICE turizmi** (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions – uchrashuvlar, rag'batlantirish safarlari, konferensiyalar va ko'rgazmalar) so'nggi yillarda alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bu turizm yo'nalishi nafaqat sayyohlar oqimini oshiradi, balki mamlakat iqtisodiyotiga sezilarli darajada daromad olib kiradi. Global miqyosda MICE turizmi yirik investitsiyalar, xalqaro hamkorlik va madaniy almashinuvni rag'batlantiruvchi muhim vosita sifatida e'tirof etiladi. Jahon sayyohlik tashkilotining (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, MICE sohasining umumiy turizm ichidagi ulushi yildan-yilga ortib bormoqda va bu yo'nalishda raqobat ham kuchaymoqda.

Shu nuqtai nazardan, **O'zbekiston** uchun MICE turizmini rivojlantirish katta imkoniyatlarga ega. Mamlakatimiz Markaziy Osiyoning yuragida joylashgani, boy madaniy merosi, qadimiy shaharlari va mehmondo'st xalqi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, so'nggi yillarda olib borilayotgan islohotlar natijasida turizm infratuzilmasi rivojlanib, xorijiy sayyohlar oqimi oshmoqda. Shuningdek, yirik konferensiyalar, ko'rgazmalar va xalqaro forumlarni qabul qilish imkoniyatlari ham kengaymoqda. Biroq, mavjud imkoniyatlarga qaramay, O'zbekistonning MICE bozoridagi o'rni hanuz to'liq ochilmagan va bu yo'nalishda hali ko'p ishlar amalga oshirilishi kerak.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — O'zbekistonning MICE turizm sohasidagi mavjud salohiyatini baholash, mavjud infratuzilmani o'rganish hamda kelgusida mamlakatni xalqaro MICE markaziga aylantirish uchun zarur bo'lgan rivojlanish strategiyalarini aniqlashdir. Tadqiqot davomida mamlakatdagi mavjud kuchli va zaif jihatlar, imkoniyatlar hamda bozorga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan xavflar tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston uchun samarali bo'lishi mumkin bo'lgan strategik yo'nalishlar taklif etiladi.

Bu mavzuni tanlashim sababi shuki, O'zbekistonning turizm salohiyatini yanada kengaytirish va uni global miqyosda raqobatbardosh qilish imkoniyatlarini izlab topish men uchun qiziqarli ilmiy izlanish maydoni bo'ldi. Shuningdek, MICE turizmining mamlakat iqtisodiyoti va madaniy merosini rivojlantirishdagi o'rni ham alohida ahamiyatga ega ekanini angladim.

Metodologiya: Ushbu tadqiqotni amalga oshirish davomida O'zbekistonning MICE turizm sohasidagi imkoniyatlarini chuqur tahlil qilishga harakat qildim. Mavzuni o'rganish jarayonida ilmiy asoslangan va amaliy yondashuvlarni uyg'unlashtirishga intildim, chunki MICE turizmi kabi keng qamrovli sohani faqat nazariy jihatdan o'rganish yetarli emasligini angladim. Shu sababli, birinchi navbatda ishonchli ma'lumot manbalarini topish va ularga asoslanish maqsadida turli manbalardan foydalanishga harakat qildim.

Asosiy ma'lumotlarni O'zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi hamda Davlat statistika qo'mitasi tomonidan e'lon qilingan hisobotlardan oldim. Bu ma'lumotlar O'zbekistonda MICE turizmi qanday rivojlanayotgani haqida umumiy tasavvur hosil qilishimga yordam berdi. Shuningdek, turizmni rivojlantirishga qaratilgan davlat dasturlari va hukumat qarorlarini ham o'rganib chiqdim. Bu hujjatlar mamlakatda MICE sohasini rivojlantirish uchun qanday strategiyalar belgilanganini tushunishimga yordam berdi.

Bundan tashqari, turizm agentliklari va tashkilotlar tomonidan e'lon qilingan hisobotlar ham juda foydali bo'ldi. Ayniqsa, amaliyotda MICE tadbirlarini tashkil qilayotgan kompaniyalar faoliyati haqida ma'lumot olish menga mavjud muammolar va imkoniyatlarni yaxshiroq tushunishga yordam berdi. Ilmiy qismni yanada boyitish maqsadida MICE turizmi bo'yicha yozilgan ilmiy maqolalar va xalqaro tadqiqotlarni ham o'rganishga harakat qildim.

Tadqiqot davomida asosiy tahlil usuli sifatida SWOT tahlilini tanladim. Bu usul orqali O'zbekistonning MICE turizmidagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, mavjud imkoniyatlar va xavf-xatarlarni baholashga harakat qildim. O'zim uchun qiziqarli bo'lgan jihat shundaki, O'zbekistonning boy madaniy merosi va strategik joylashuvi kabi kuchli tomonlari mavjud bo'lsa-da, infratuzilma va xalqaro marketing sohalarida hali muammolar borligini ko'rdim.

Shuningdek, O'zbekistonning MICE bozorini xalqaro darajada muvaffaqiyat qozongan markazlar bilan taqqoslab chiqdim. Masalan, Dubay, Singapur va Istanbul kabi shaharlarda MICE turizmi qanday rivojlangani va ularning muvaffaqiyat omillari nimalardan iboratligini o'rganishga harakat qildim. Bu taqqoslash orqali O'zbekiston uchun qanday strategiyalar samarali bo'lishi mumkinligini aniqlashga harakat qildim.

Tadqiqotimni yanada boyitish uchun sohada faoliyat yuritayotgan bir nechta mutaxassislar bilan suhbatlar o'tkazdim. Ularning fikrlari orqali sohadagi amaliy muammolar va imkoniyatlar haqida yanada chuqurroq tasavvurga ega bo'ldim. Ustozlarim va soha ekspertlarining tavsiyalari ham tadqiqot jarayonida menga katta yordam berdi.

Albatta, tadqiqot davomida ayrim cheklovlarga ham duch keldim. Masalan, ba'zi statistik ma'lumotlar yetarli emasligi yoki eskirgan bo'lishi mumkinligi sababli, ba'zida taxminiy tahlillarga tayanishga to'g'ri keldi. Bundan tashqari, COVID-19 pandemiyasi sabab MICE sohasida yuz bergan o'zgarishlarni ham inobatga olishga harakat qildim. Tadqiqot asosan 2018–2023 yillar oralig'idagi ma'lumotlarga asoslandi, ammo ayrim prognozlar umumiy tendensiyalarga tayanib shakllantirildi.

Ushbu metodologik yondashuv orqali O'zbekistonning MICE turizmidagi real holatni tushunishga va uning kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini baholashga harakat qildim.

Natijalar: Tadqiqotim davomida O'zbekistonning MICE turizmi infratuzilmasi va bozor salohiyatini o'rganish orqali mamlakatda mavjud imkoniyatlar hamda rivojlanish uchun zarur bo'lgan jihatlarni aniqlashga harakat qildim. Quyida olib borgan tahlillarim asosida O'zbekiston MICE sohasidagi hozirgi holat haqida asosiy natijalarni keltiraman.

O'zbekistondagi MICE infratuzilmasining hozirgi holati haqida gapirganda, avvalo, yurtimizda bu soha asta-sekin rivojlanib borayotganini ta'kidlash kerak. Ayni damda Toshkent, Samarqand va Buxoro kabi yirik shaharlarda zamonaviy konferensiya markazlari va ko'rgazma zallari faoliyat yuritmoqda. Masalan, Toshkentdagi **“UzExpoCenter”** va **“Tashkent City Congress Hall”** kabi markazlar xalqaro darajadagi konferensiya va ko'rgazmalarga mezbonlik qilmoqda. Shu bilan birga, Samarqandda yaqinda foydalanishga topshirilgan **“Samarkand Congress Center”** mintaqadagi eng zamonaviy kongress markazlaridan biri hisoblanadi. Bu markazlar yirik

konferensiyalar, biznes forumlar va ko'rgazmalarni yuqori darajada o'tkazish imkonini bermoqda.

Mehmonxona infratuzilmasi ham MICE sohasida muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda xalqaro brendli mehmonxonalar (Hilton, Hyatt, Radisson va boshqalar) soni ortib bormoqda. Bu mehmonxonalar ko'pincha kichik konferensiya zallari, uchrashuv xonalari va biznes markazlari bilan jihozlangan bo'lib, tadbirlar o'tkazish uchun qulay sharoit yaratadi.

Transport va logistika tizimi ham MICE tadbirlarini muvaffaqiyatli o'tkazishda muhim omil hisoblanadi. O'zbekistonning geografik joylashuvi – Markaziy Osiyoning yuragida bo'lishi – logistika jihatidan katta ustunlik beradi. Toshkent, Samarqand va Buxorodagi xalqaro aeroportlar muntazam ravishda ko'plab xalqaro reyslarni amalga oshiradi. Ayniqsa, Samarqandga ochilgan yangi xalqaro aeroport MICE tadbirlariga kelayotgan xorijiy mehmonlar uchun qo'shimcha qulaylik yaratdi. Shuningdek, ichki transport tizimi ham tobora yaxshilanmoqda – tez yuruvchi "Afrosiyob" poyezdlari yirik shaharlarga tez va qulay yetib borishni ta'minlaydi.

Tadqiqot davomida O'zbekiston MICE bozorining **kuchli tomonlari** ham aniqlandi. Eng avvalo, mamlakatimizning boy **madaniy va tarixiy merosi** bu yo'nalishda katta afzallik beradi. Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlarda o'tkaziladigan MICE tadbirlarini tarixiy obidalar bilan uyg'unlashtirish imkoniyati mavjud. Mehmonlar konferensiya yoki ko'rgazmadan so'ng qadimiy shaharlarda sayr qilib, madaniy merosdan bahramand bo'lishlari mumkin. Bu, albatta, O'zbekistonning raqobatbardoshligini oshiradi.

Yana bir kuchli jihat – xalqimizning **mehmondo'stligi** va xizmat ko'rsatish madaniyatining yuqori darajada bo'lishidir. Tadbir ishtirokchilari uchun qulay muhit yaratish va ular o'zlarini xuddi uyidagidek his qilishlari MICE tadbirlarining muvaffaqiyatli o'tishida katta rol o'ynaydi. Bundan tashqari, O'zbekistonda MICE xizmatlari narxlari ko'plab rivojlangan mamlakatlarga nisbatan ancha past bo'lib, bu ham **narxlar raqobati** jihatidan katta afzallik yaratadi.

Biroq, tadqiqot davomida O'zbekiston MICE bozorida hali ham mavjud bo'lgan ba'zi **zaif tomonlar va to'siqlar** ham aniqlanmadi emas. Eng asosiy muammolardan biri – ba'zi hududlarda **infratuzilmaning yetishmasligi**. Toshkent va Samarqandda zamonaviy kongress markazlari mavjud bo'lsa-da, boshqa shaharlarda bunday infratuzilma yetarli emas. Bu esa MICE tadbirlarini butun mamlakat bo'ylab keng miqyosda o'tkazish imkoniyatini cheklab qo'yadi.

Shuningdek, **xalqaro marketingning sustligi** ham muhim muammo sifatida ko'rinmoqda. O'zbekistonning MICE salohiyati hali yetarlicha xalqaro miqyosda targ'ib qilinmayapti. Ko'pgina xorijiy kompaniyalar va tashkilotlar O'zbekistonda yirik tadbirlar o'tkazish imkoniyati mavjud ekanidan bexabar.

Yana bir muhim to'siq – bu sohada **malakali kadrlar yetishmovchiligi**. MICE tadbirlarini muvaffaqiyatli tashkil etish uchun yuqori malakali menejerlar, koordinatsiya mutaxassislari va texnik xodimlar zarur. Hozirda mavjud kadrlar salohiyatini oshirish, ularni xalqaro tajribalarga mos tayyorlash zarurati mavjud.

Umuman olganda, olib borgan tahlillarim O'zbekiston MICE turizmining rivojlanishi uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatdi. Ammo mavjud infratuzilmani yanada rivojlantirish, marketing strategiyalarini kuchaytirish va malakali kadrlarni tayyorlash orqali bu imkoniyatlardan samarali foydalanish mumkin bo'ladi.

Tahlil va muhokama: Tadqiqot davomida O'zbekistonning MICE turizmi sohasidagi salohiyatini o'rganib chiqqach, mamlakatda bu yo'nalishni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rdim. Albatta, O'zbekiston hali dunyoning yetakchi MICE markazlari qatoriga kira olmagan bo'lsa-da, mavjud infratuzilma, madaniy meros va geografik joylashuv kabi omillar mamlakat uchun katta ustunlik bo'lib xizmat qilishi mumkin.

O'zbekistonning MICE bozoridagi o'rni hozircha rivojlanish bosqichida bo'lib, Toshkent va Samarqand singari yirik shaharlarda muayyan infratuzilma shakllangan. Toshkent shahridagi zamonaviy kongress markazlari va ko'rgazma zallari yirik tadbirlarni qabul qila oladigan darajaga yetgan. Samarqandda ochilgan "Samarkand Congress Center" esa mintaqadagi eng zamonaviy kongress markazlaridan biri bo'lib, O'zbekistonni xalqaro MICE xaritasiga kiritishda muhim

qadam bo'ldi. Biroq, MICE sohasini butun mamlakat bo'ylab rivojlantirish uchun hali ko'p ishlarni amalga oshirish zarur.

O'zbekistonni xalqaro MICE markaziga aylantirish imkoniyatlari anchagina. Buning uchun avvalo mavjud infratuzilmani yanada takomillashtirish lozim. Mamlakatdagi ko'plab shaharlarda konferensiya markazlari, zamonaviy mehmonxonalar va ko'rgazma zallari yetishmaydi. Shu bois, yangi kongress markazlarini qurish, mavjudlarini esa modernizatsiya qilish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqish zarur. Bundan tashqari, transport va logistika tizimini ham yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Aeroportlar infratuzilmasini kengaytirish va ichki transport tarmoqlarini rivojlantirish MICE tadbirlariga keladigan mehmonlar uchun qulaylik yaratadi.

Xalqaro miqyosda muvaffaqiyat qozonish uchun **tashqi tadbirlarni jalb etish strategiyalari** ustida ham ishlash lozim. Masalan, xalqaro konferensiyalar, ko'rgazmalar va biznes forumlarni O'zbekistonga jalb qilish uchun faol marketing kampaniyalari o'tkazish kerak. Xalqaro ko'rgazmalarda qatnashish, yirik MICE tashkilotlari bilan hamkorlik qilish va mamlakat salohiyatini reklama qilish O'zbekistonning bu boradagi o'rnini mustahkamlashga yordam beradi. Shu bilan birga, O'zbekistonning boy madaniyati va tarixiy merosini MICE tadbirlari bilan uyg'unlashtirish orqali o'ziga xos tajriba yaratish mumkin. Masalan, konferensiyalardan so'ng mehmonlar uchun qadimiy shaharlarga sayohatlar tashkil etish MICE turizmining jozibasini oshiradi.

Bugungi kunda dunyo bo'ylab **barqaror va ekologik MICE tadbirlarini rivojlantirishga** katta e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston ham bu tendensiyaga moslashishi kerak. "Yashil" tadbirlarni tashkil etish orqali ekologik xavfsizlikni ta'minlash va tadbirlarning atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish mumkin. Misol uchun, MICE tadbirlarida plastik mahsulotlardan foydalanishni cheklash, energiyani tejovchi texnologiyalardan foydalanish va chiqindilarni qayta ishlash kabi ekologik yechimlarni joriy etish mumkin. Bu nafaqat atrof-muhitni asrashga yordam beradi, balki xalqaro tashkilotlar ko'zi bilan ham ijobiy baholanadi.

Biroq, bu yo'lda ayrim **chegaralar va muammolar** mavjud. Eng asosiy muammo – bu sohada yetarli miqdorda investitsiya jalb etilmaganidir. Infratuzilmani rivojlantirish va zamonaviy kongress markazlarini qurish uchun ko'plab investitsiyalar talab etiladi. Buni amalga oshirish uchun xususiy investorlarni jalb qilish, xorijiy sarmoyadorlar uchun qulay sharoitlar yaratish zarur.

Shuningdek, **marketing faoliyatining sustligi** ham muhim muammo hisoblanadi. Ayni damda O'zbekiston MICE bozori yetarlicha reklama qilinmayapti. Jahon miqyosida mamlakatning salohiyatini namoyish qilish uchun kuchli PR kampaniyalarini yo'lga qo'yish, xalqaro ko'rgazmalarda faol ishtirok etish va turli platformalarda O'zbekistonni targ'ib qilish kerak.

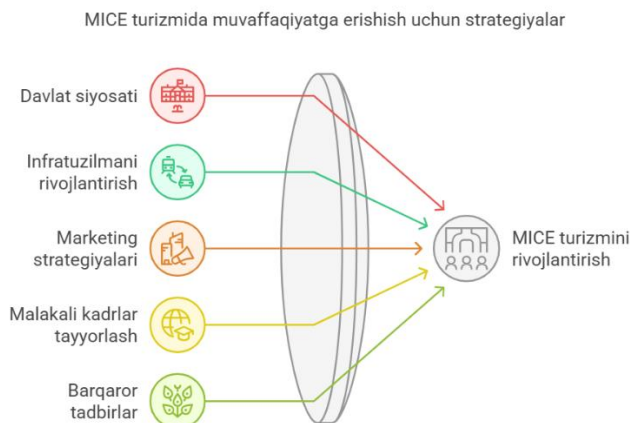
Yana bir muammo – bu **malakali kadrlar yetishmasligi**. MICE sohasida ishlash uchun maxsus tayyorgarlikdan o'tgan, tajribali mutaxassislar yetarli emas. Shu bois, oliy o'quv yurtlarida MICE bo'yicha alohida kurslar ochish, mavjud kadrlarni malakasini oshirish bo'yicha treninglar tashkil etish muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, O'zbekistonning MICE turizmidagi salohiyati juda katta. To'g'ri yondashuv va samarali strategiyalar orqali mamlakatni mintaqadagi yetakchi MICE markaziga aylantirish mumkin. Buning uchun mavjud infratuzilmani rivojlantirish, xalqaro tadbirlarni jalb etish, barqarorlik tamoyillarini joriy etish va malakali kadrlar tayyorlash ustida doimiy ravishda ishlash lozim.

Xulosa: Tadqiqot davomida O'zbekistonning MICE turizmi sohasidagi salohiyatini o'rganib, mavjud imkoniyatlar va muammolarni chuqur tahlil qilishga harakat qildim. Olingan natijalar asosida aytish mumkinki, O'zbekistonning MICE turizm sohasida katta imkoniyatlarga ega ekanligi shubhasiz. Boy madaniy meros, qadimiy shaharlar, strategik geografik joylashuv va mehmondo'st xalqimiz — bularning barchasi O'zbekistonni mintaqadagi muhim MICE markaziga aylantirish uchun mustahkam poydevor bo'la oladi. Ayni paytda Toshkent, Samarqand va Buxoro

kabi shaharlarda MICE tadbirlarini o'tkazish uchun zarur infratuzilma mavjud bo'lsa-da, mamlakatda bu yo'nalishni yanada rivojlantirish uchun qo'shimcha chora-tadbirlar ko'rish lozim.

MICE turizmini rivojlantirish bo'yicha quyidagi **tavsiyalarni** ilgari surish mumkin:

Davlat siyosati va qo'llab-quvvatlash: O'zbekiston hukumati tomonidan MICE turizmini qo'llab-quvvatlash bo'yicha maxsus dasturlar lab chiqilishi lozim. MICE tadbirlarini o'tkazish uchun soliq imtiyozlari, soddalashtirilgan vizalar va boshqa qulayliklar yaratish xalqaro tadbirlarni jalb etishda muhim rol o'ynaydi.

Infratuzilmni rivojlantirish: Yirik shaharlardan tashqari, boshqa hududlarda ham zamonaviy kongress markazlari, ko'rgazma zallari va mehmonxonalar qurilishi zarur. Shuningdek, transport va logistika tizimini takomillashtirish MICE tadbirlarini muvaffaqiyatli o'tkazishda muhim ahamiyatga ega. Aeroportlar sonini ko'paytirish, ichki transport tarmoqlarini kengaytirish va yirik shaharlarga qulay yetib borishni ta'minlash lozim.

Marketing strategiyalarini kuchaytirish: O'zbekistonning MICE turizm salohiyatini xalqaro bozorlarda faol targ'ib qilish zarur. Maxsus PR kampaniyalar tashkil etish, xalqaro ko'rgazmalarda ishtirok etish va yirik MICE tashkilotlari bilan hamkorlik o'rnatish orqali mamlakatga ko'proq xalqaro tadbirlarni jalb etish mumkin. Bundan tashqari, raqamli marketing imkoniyatlaridan keng foydalanish ham foydali bo'ladi.

Malakali kadrlar tayyorlash: MICE sohasida yuqori malakali mutaxassislar yetishmayotgani sababli, oliy ta'lim muassasalarida maxsus yo'nalishlar ochish, trening va seminarlar tashkil etish zarur. Shu bilan birga, xalqaro tajriba almashinuvi va stajirovkalarni yo'lga qo'yish ham kadrlar salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Barqaror va ekologik MICE tadbirlarini rivojlantirish: Zamonaviy tendensiyalarni inobatga olgan holda, ekologik va barqaror tamoyillarga asoslangan tadbirlar tashkil etish zarur. MICE tadbirlarida "yashil" texnologiyalardan foydalanish, chiqindilarni kamaytirish va energiyani tejash bo'yicha chora-tadbirlar ko'rish xalqaro hamjamiyat ko'zida O'zbekiston imidjini yanada mustahkamlaydi.

Kelgusidagi tadqiqotlar uchun yo'nalishlar ham mavjud. Ushbu tadqiqot davomida asosan O'zbekistonning umumiy MICE salohiyati va infratuzilmasi tahlil qilindi. Biroq, kelajakda aniq yo'nalishlarga qaratilgan tadqiqotlar o'tkazish maqsadga muvofiq bo'lar edi. Masalan:

- O'zbekistonning alohida hududlari bo'yicha MICE infratuzilmasini chuqur tahlil qilish;
- Xalqaro MICE tadbirlarini muvaffaqiyatli jalb etish bo'yicha samarali marketing strategiyalarini ishlab chiqish;
- Barqaror va ekologik MICE tadbirlarini o'tkazish tajribasini o'rganish va uni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning MICE turizmini rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud. To'g'ri yondashuv va samarali strategiyalar orqali mamlakatni mintaqadagi yetakchi MICE markaziga aylantirish imkoniyati yuqori.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. O'zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi. (2023). *O'zbekistonning turizm sohasidagi rivojlanish ko'rsatkichlari* – rasmiy hisobot.
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi. (2023). *MICE turizmi bo'yicha statistik ma'lumotlar*. Toshkent.
3. UNWTO (United Nations World Tourism Organization). (2022). *Global MICE Tourism Trends and Insights*. Madrid, Spain.
4. Henderson, J. C. (2015). *MICE Tourism in Asia: Growth, Opportunities, and Challenges*. Journal of Tourism Research, 12(3), 45–60.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2022). *2023–2025 yillarda O'zbekiston turizm sohasini rivojlantirish strategiyasi*.
6. Gulomqodirova, M., & Valiyeva, L. O. qizi. (2024). O'ZBEKISTONDA EKSTREMAL TURIZMNI RIVOJLANTIRISH. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 12, 90–92. <https://doi.org/10.54613/ku.v12i.996>
7. Smith, R., & Johnson, L. (2018). *Sustainable Practices in MICE Tourism*. International Journal of Event Management, 9(2), 78–95.
8. Gulomkodirova Mamura, & Parizoda Mirboboyeva. (2024). QISHLOQ TARAQQIYOTIDA TURIZMNING ROLI: RURAL TURIZMNING MAVJUD IMKONIYATLARI, MUAMMOLARI VA ILG'OR TAJRIBALARI. *University Research Base*, 760–769. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/213>
9. Uzbekistan Airways. (2023). *Xalqaro va mahalliy aviaqatnovlar statistikasi*. Rasmiy veb-sayt: www.uzairways.com
10. World Bank. (2021). *Uzbekistan: Infrastructure Development Report*. Washington, D.C.
11. Radisson Hotel Group. (2023). *MICE Services in Uzbekistan*. Toshkent filialining yillik hisobotlari.
12. Green Meetings Industry Council. (2020). *Best Practices for Sustainable MICE Events*.

**BARQAROR MEHMONDO'STLIK VA HUDUDIIY RIVOJLANISH: RAQAMLI IQTISODIYOTNING
EKOLOGIK BARQAROR TURIZMGA TA'SIRI.**

Farmonov Ilhomjon

Qo'qon universiteti o'qituvchisi

i.i.farmonov@kokanduni.uz

Mirboboyeva Parizoda

Qo'qon universiteti Mehmonxona va turizmni boshqarish yo'nalish talabasi

mirboboyevparizoda@gmail.com

Qo'qon universiteti Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada barqaror mehmondo'stlikning hududiy rivojlanish va ekologik barqarorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Turizm sohasida raqamli iqtisodiyotning roli, aqlli texnologiyalar va innovatsion yechimlarning ekologik barqarorlikka qo'shayotgan hissasi ko'rib chiqiladi. Raqamli platformalar, IoT, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalari barqaror turizmni rivojlantirishda qanday imkoniyatlar yaratayotgani muhokama qilinadi. Tadqiqot natijalari barqaror infratuzilmani rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarning samaradorligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: barqaror mehmondo'stlik, hududiy rivojlanish, ekologik barqarorlik, raqamli iqtisodiyot, smart texnologiyalar, innovatsion turizm.

Kirish: Zamonaviy turizm sanoati nafaqat iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham katta ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, barqaror mehmondo'stlik kontsepsiyasi so'nggi yillarda dolzarb masalalardan biriga aylandi.